

● ● ● *Dressuur- en springpaarden van Nederlandse komaf toppen al jaren in de Olympische ranglijsten en dat is elders niet ongemerkt gebleven. Steeds vaker komen toppaarden terecht in landen buiten de EU. De meeste in de VS. De KWPN, het Nederlandse stamboek van sportpaarden, promoot de paardensport in opkomende markten als China en Rusland. Daar ontstaat een nieuwe klasse die een sport zoekt waarmee ze zich wil onderscheiden.*

Nederland: Land van tulpen, kaas en sportpaarden

“Nummer een worden is moeilijk, en nummer een blijven zal niet makkelijk zijn.” Johan Knaap, directeur van Koninklijke Warmbloed Paardenstamboek Nederland ziet de toekomst rooskleurig in. Hij is er trots op dat KWPN-fokkers het strengste selectieprogramma van de wereld voeren. Want dat is de manier om snel vooruit te komen. Het nadeel is dat de keurmeesters van het KWPN veel mensen moeten teleurstellen: het paard waar ze zoveel tijd, hoop en vakmanschap in hebben geïnvesteerd, krijgt net geen topwaardering. De markt voor dressuur- en springpaarden is een kwaliteitsmarkt waar Athina Onassis en de dochter van Bruce Springsteen hun favoriet uitzoeken. De exportwaarde ligt rond de € 100 miljoen per jaar.

Springpaarden die in Nederland zijn geboren, wonnen goud, zilver en brons op de Olympische spelen van 2008. Weliswaar onder een buitenlandse ruiter maar het succes heeft zich afgelopen jaren op EK's en WK's herhaald. “De hele paardenwereld ziet dat. Mensen willen succes en daarom komen ze voor

paarden naar Nederland”, verklaart Knaap. “Het gevolg is dat de allerbeste paarden steeds duurder worden. In dat segment is er geen recessie. Terwijl in het segment daaronder van paarden die net niet aan de toepisen voldoen, de markt stagneert. De verschillen worden steeds groter.” Het succesvolle dressuurpaard Totilas werd in 2010 voor een bedrag tussen de €10 en de €15 miljoen aan een Duitse paardenhandelaar verkocht. En het paard waarmee de Nederlandse amazone Emmelie Scholtens in augustus dit jaar brons won op het WK in het Duitse Verden werd na afloop meteen verkocht aan dezelfde handelaar. De vraag is of het succes een zegen of een probleem is.

Voorsprong

“Het is natuurlijk een topcompliment als je grootste concurrent hier komt kijken en kopen”, constateert Knaap. “We moeten anderzijds geen uitverkoop houden van al het fokmateriaal zoals in zekere mate is gebeurd bij het Duitse Holsteinstamboek. Daar hebben ze nu nog last van.” KWPN-goed-

gekeurde hengsten hebben veel invloed op de populatie. Een goede hengst krijgt wel 300 veulens in één seizoen en zo worden zijn genen in de Nederlandse populatie verankerd. Op die manier is een voorsprong opgebouwd op het buitenland. Vanwege de internationale successen worden KWPN-

‘KWPN-fokkers voeren het strengste selectieprogramma ter wereld’

hengsten echter steeds sneller in het buitenland ontdekt. Het sperma gaat per koerier naar buitenlandse merries. Vroeger ging daar veel meer tijd overheen. Het wordt moeilijker om met hengsten het verschil te maken met de buitenlandse concurrentie. Om het onderscheidend vermogen te vergroten focust het KWPN tegenwoordig sterker op de merrieselectie. Hiermee loopt de stamboekorganisatie naar mening van Knaap op de concurrentie vooruit.

Snelle screening

Om de potentie van fokdieren zo snel mogelijk in te schatten, wordt in de rundveefokkerij al gebruikgemaakt van snelle screening met behulp van DNA-chips. Het

KWPN werkt samen met de Universiteit van Wageningen aan het toepasbaar maken van die techniek bij paarden. Dat is een lange weg maar met een goed perspectief. Zo kan een erfelijke gewrichtsafwijking als osteochondrose bijvoorbeeld worden teruggedrongen. Knaap: “De kwaliteit van een paard is een

combinatie van genen en jarenlange training. Bedenk wat een schade wordt voorkomen als een dergelijk probleem wordt uitgebannen. Het omgekeerde is ook mogelijk. Stel dat het al op zeer jonge leeftijd mogelijk wordt een topper in de dop te selecteren en die te koppelen aan een toptrainer. Dan benut je je kansen beter. Het duurt nog wel een aantal jaren voor we het potentieel van DNA-chips in de praktijk kunnen gebruiken”

Hobbyfokkers

Speciaal aan het karakter van de paardenfokkerij is dat de meeste van de dertigduizend leden van de KWPN hobbymatig fokken met één à twee merries. Het klassieke profiel is dat van boeren die de kunst van vader op

zoon doorgeven. Hier zijn Totilas en Jazz uit opgestaan. Dan is er ook een kleine professionele groep hengstenhouders en bedrijven met africhtings- en opfokstallen. Het KWPN houdt het stamboek bij en voert het selectieprogramma uit. Niet enkel het hoogste niveau telt, maar ook het welzijn. Een paard moet zich onderscheiden als blij, werkwillig en gezond. Vindt het paard het leuk om voor zijn ruiter te werken of is het bang? Dat is essentieel voor het plezier dat ruiter en paard later aan de sport beleven.

Jaarlijks worden in Nederland gemiddeld zesduizend KWPN-hengstveulens geboren. Op hun derde volgt een uitgebreid selectietraject en worden circa twintig hengsten goedgekeurd voor de dekdienst. Nog eens drie jaar later worden de eerste nakomelingen goedgekeurd op de mate van overerving, want daar draait het om. Uiteindelijk blijven er van elk jaar maar een vijftal echt goede ‘overerfers’ over. Het Nederlandse paard Jazz staat bijvoorbeeld al drie jaar wereldwijd als dressuurvererfer op de eerste plaats. En de KWPN zelf staat al zes jaar op de eerste plaats op de wereldranglijst van zestig internationale stamboeken voor sportpaarden.

Foto: Dick Karremans

.....
Johan Knaap:
“Mensen met geld willen zich onderscheiden, dat kan in de paardensport”

Paardensupermarkt

Volgens Knaap heeft het Nederlandse succes te maken met het totaalconcept van een goed paard met een goede opleiding: “Een Amerikaan die hier komt waant zich in de paardensupermarkt”, aldus Knaap. “In iedere provincie zijn wedstrijden en overal zie je paardentrailers. In z’n eigen land moet hij een hele dag reizen voor een keuring of een wedstrijd en overnachten. Het is veel goedkoper een paard hier op te leiden. Alle voorzieningen liggen bij elkaar. En alle paarden die in het weekend ervaring opdoen, zijn potentiële winnaars. Daarom is Nederland een paardenland.”

‘Fokkerij vraagt engelengeduld en doorzettingsvermogen’

Al van oudsher worden in Noordwest-Europa paarden gefokt. Het klimaat is goed en er heerst een fokkerscultuur. Nederland is zich na WOII gaan specialiseren op spring- en dressuurpaarden. De stamvader is het boerenpaard. “De fokkers willen allemaal die ruwe diamant slijpen”, schetst Knaap. “Je moet het op kunnen brengen om vele generaties (van paarden) lang te wachten op succes. Tientallen jaren. Steeds opnieuw kijken en vergelijken en de eigenschappen

inbrengen die je nog mist. Er zijn veel offers gebracht: heeft een fokker na jaren een goed springpaard, blijkt het toch een gewrichts-afwijking te ontwikkelen. Het resultaat dat we nu hebben is opgebouwd met engelengeduld en incasseringsvermogen.”

Nieuwe markten

“De VS zijn altijd een grote afzetmarkt geweest en in moeilijke tijden ook gebleven. Maar er worden in Noordwest-Europa teveel paarden geboren. Daarom werken we aan het openen van nieuwe markten. We leggen de focus op China en Rusland, en later eventueel India. Dat zijn opkomende markten waar mensen de komende decennia een sport gaan kiezen. Het verhaal begint met het promoten van de sport en het boeiende samenspel met een ander levend wezen. En vervolgens kunnen we het paard leveren. We werken in een consortium van bedrijven die alles leveren op het gebied van verzorging, training, voeding en transport. Zelfs de faculteit diergeneeskunde van de Universiteit Utrecht is er bij betrokken. We bieden een totaalconcept aan.”

Promotie

De stamboekorganisatie promoot ook het merk KWPN. Een KWPN-paard is een prestigieus bezit. Knaap: “Ik begin altijd met een foto van het Olympisch podium met drie Nederlandse paarden. Mensen met geld willen zich onderscheiden. De paardensport

is hier uitermate geschikt voor. Wij bezoeken China voor promotie en zij komen hier kijken. In juni hebben we nog een Chinese handelsmissie ontvangen. Maar in China moet de paardensport van ver komen, daar gaat tien jaar overheen. Voor succes is het ook van belang dat je de cultuur goed leert kennen”, stelt Knaap. “Het werkt niet als je met een goed paard komt en denkt: ‘daar is een markt, en klaar’. Chinezen houden bijvoorbeeld van grote paarden. En ze letten op kleur.”

Afgelopen vier jaar groeide de export naar China van vrijwel nul naar € 1,8 miljoen per jaar. Ook het Midden Oosten is een interessante markt. De springsport is daar al veel verder. Een aantal handelaren doet er goede zaken en veel ruiters uit het Midden-Oosten worden hier getraind. Zo ontwikkelt ieder werelddeel zich op z’n eigen manier.

Handhaving

Sinds 8 mei zijn de Europese regels voor erkenning van fokkerijorganisaties en stamboeken aangepast. Fokkerijorganisaties moeten jaarlijks laten zien hoeveel leden ze hebben en wat ze bijvoorbeeld gedaan hebben tegen erfelijke afwijkingen. Knaap vindt het een goede zaak dat de handhaving strenger wordt aangepakt. Voor de KWPN en haar leden verandert er niet veel. Het meeste werd al in de praktijk gedaan. Veulens krijgen bijvoorbeeld al tien jaar een chip als unieke identificatie en tegenwoordig ook een paspoort. Die taak is nu officieel aan de stamboekorganisatie toebedeeld voor KWPN-paarden.

Ten slotte heeft Knaap nog een advies aan de overheid. Hij pleit voor strengere controles op de gezondheid van paardenmateriaal van buiten de EU. Dit om insleep van exotische ziektes zoals het West-Nijlvirus tegen te gaan. Knaap: “Wij proberen onze leden voor te lichten over wat ze kunnen doen om infectie te voorkomen. De Nederlandse fokkers doen hun best. En ook binnen Europa vertrouwen we elkaar. Maar een virus kan binnenkomen met een paar zebra’s. Grenscontrole is daarom essentieel voor bescherming tegen exotische ziektes.”

Marcel van den Hark

